

Handledning i filmproduktion

Den här handledningen är framtagen av Polarbibblo och riktar sig till bibliotekspersonal, pedagoger och andra vuxna som är intresserade av att hålla i workshops om filmskapande med barn.

Handledningen finns på lulesamiska, meänkieli, nordsamiska, svenska och sydsamiska och är framtagen efter genomförda pilotworkshops med barn som under två sammanhängande dagar gjort egna filmer på meänkieli eller samiska. Två vuxna, varav minst en som kunnat språket har handlett grupperna från start till mål, från idé till färdig film.

Till dig som är nyfiken på att jobba med barn och film vill vi säga: Gör det! Det har varit givande och lärorikt både för barnen och oss handledare. Det har dessutom varit väldigt roligt och resultatet är 18 stycken filmer gjorda av barn på nationella minoritetsspråk som finns på Polarbibblo.se!

Lämplig lokal för workshop

Ett klassrum, gärna med tillhörande grupprum, räcker bra för att jobba med film. Om ni planerar en premiärvisning av filmerna vid avslutningen av workshopen kanske det finns större lokaler för det på biblioteket eller fritidsgården.

Teknik

Det är bra att ha några uppsättningar av surfplattor med stativ samt mikrofon och hörlurar. Det går också att använda telefon för inspelning och redigering av film. Det finns redigeringsprogram att ladda ner där appar finns. Nyare surfplattor har redan filmredigeringsprogram installerade.

Är du helt novis på att göra film kan det vara bra att lägga ett par timmar på att spela in och redigera en egen film först. Gå igenom hela processen från idé till färdig film för att veta hur det går till. Prova och lär känna tekniken ni ska använda innan det är dags att jobba med barnen.

På så vis kan du stötta barnen på bästa sätt. Att vara bekväm med tekniken gör att filmskapandet blir mindre stressigt och mer lustfyllt!

Stöter du på funktioner du inte testat så gör det inget. Prova dig fram tillsammans med barnen. Kanske något barn kan mer än du och kan lära dig? Låt utforskandet bli en del av upplevelsen.

Barngruppen

Inledningsvis kan det vara bra att låta barnen lära känna varandra om de är obekanta sedan tidigare. Ta er lite tid att lära er varandras namn och lek någon lek som bryter isen. Det här har ni igen under workshopens gång och barnen kommer snabbare i gång med att jobba med sin film när de lärt känna varandra lite!

Viktigt att komma ihåg är att tider och gruppindelningar kan behöva justeras. Det här är en del av arbetet och något att beakta när du planerar workshopen. Räkna därför hellre med mer tid än mindre. Vetskapen om att ha gott om tid minskar stressen att bli klar och ger ett bättre och mer genomarbetat resultat.

Var tydlig med målet för workshopen. Förklara att filmerna ska vara färdiga att visas upp när ni avslutar workshopen.

Gruppindelning

Om möjligt, ha en gruppindelning klar innan workshopen börjar. Om du ska jobba med en bekant grupp kan du själv göra fördelningen med 3–4 barn per grupp. Ta hjälp av pedagogen om det är en skolklass. Då kan denne informera barnen hur grupperna ser ut och filmworkshopen kan starta utan diskussioner om vem som vill jobba med vem.

För stora grupper kan medföra att något barn blir sysslöst eller blir mer intresserat av en annan grupps filmarbete, så därför är det viktigt att gruppstorlek och sammansättning tänks igenom på förhand. Pedagogen kan också se till att barn som behöver extra stöd får det för att få en givande filmworkshop.

Vad ska filmen handla om?

Efter inledande introduktion och eventuella isbrytande lekar är det dags att barnen sätter sig i de grupper som de ska göra film i. Grupperna får börja med att fundera på vad filmen ska handla om. Säg till barnen att inte fundera för länge utan ta den första bästa idén och skriv ner den.

I det här skedet är din roll som ledare att lyssna på gruppernas filmidéer och komma med råd och tips så att alla grupper inom kort har en genomförbar filmidé. Uppmuntra barnen att våga berätta om sina idéer och se till att alla i gruppen får möjlighet att uttrycka sig och bli hörda. Då är alla delaktiga i att planera filmen vilket gör att den känns mer angelägen för de i gruppen. Vilket i sin tur gör att engagemanget för att göra en så bra film som möjligt blir större!

Bildmanuset och den röda tråden

Nästa steg är att skriva och rita ett bildmanus där alla scener finns med. Ett bildmanus ser ut ungefär som en serieteckning. Barnen ritar och skriver in filmens alla scener och repliker i bildmanuset. Det är viktigt att också skriva hur scenen filmas, det vill säga om det ska vara helbild, halvbild eller närbild.

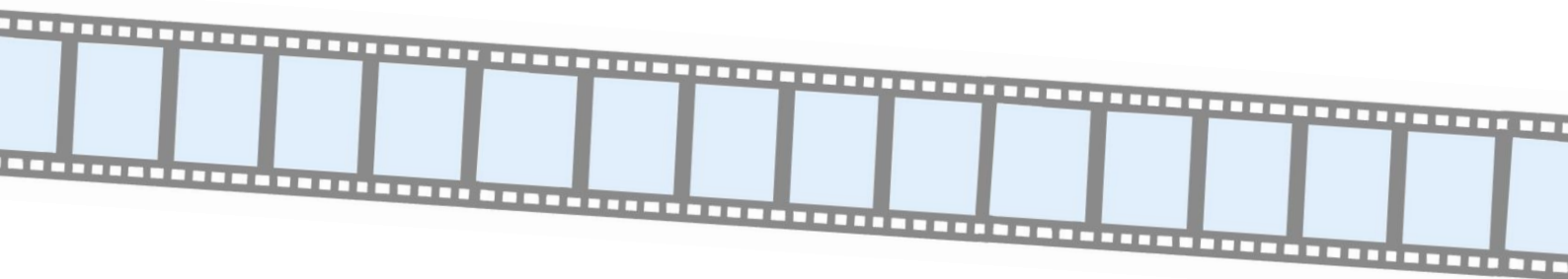
När gruppernas filmmanus är färdigt får de berätta hela manusets handling dig. Här är din uppgift som ledare att dubbelkolla att manuset har en inledning, en händelse och en avslutning. Det är viktigt att den som ser filmen förstår vad filmen handlar om, att det finns en röd tråd och att filmen avslutas.

Rekvisita

Innan grupperna går vidare till filmandet är det viktigt att fundera på om någon rekvisita kommer att behövas. Kanske finns det kläder eller tyger att låna på plats? Annars är barnen oerhört snabba på att bestämma vem som tar med vad hemifrån.

Träna på manuset och fördela arbetsuppgifter

Innan inspelning är det bra att kolla igenom manuset så att alla i gruppen är införstådda med arbetsgången och att de som agerar och har repliker får träna på det som ska sägas.

Fördela arbetsuppgifterna inom gruppen:

- Vem filmar?
- Vem ansvarar för att lyssna igenom ljudet så det blir bra?
- Vem eller vilka agerar framför kameran?
- Vem ser till att manus följs?
- Vem har koll på rekvisitan?

Att tänka på i uppgiftsfördelningen är att inte alla barn kan delta i bild eller med sin röst på film. Se då till att barnet får en uppgift bakom kameran.

Tystnad, tagning ... eller nu filmar vi!

När varje grupp försetts med nödvändig teknik, som förslagsvis ställts i ordning innan workshopen, är det dags att börja filma.

Under filminspelningen är det viktigt att barnen följer bildmanuset som de ritat. Det är lätt hänt att det tillkommer många roliga idéer när filminspelningen börjar och det är ju bra. Det svåra är dock att komma ihåg var de "nypåkomna" scenerna ska passa in när redigeringsarbetet börjar och de inte är inskrivna i bildmanuset. Om barnen kommer på många nya idéer är det bättre att skriva in dessa i bildmanuset innan filmandet börjar.

Tips för lyckad inspelning!

- Håll er till bildmanuset (tål att repeteras)
- Surfplattan eller telefonen placeras liggande i stativet.
- Lyssna på ljudet efter varje inspelning. Är ljudet dåligt? Filma om igen!
- Radera dåliga klipp direkt. Det blir mindre förvirrande vid redigeringen.
- Rör aldrig zoomen! Flytta i stället stativet med surfplattan eller telefonen närmare.

Redigering

När barnen spelat in samtliga scener är det dags att redigera. Det innebär att alla klipp som spelats in och sparats ska in i redigeringsprogrammet på surfplattan eller telefonen.

Redigeringsprogrammen är enkla att använda och barnen listar snabbt ut hur de olika funktionerna används i redigeringen. I programmet finns även kostnadsfria ljud som kan användas i filmerna. Det är viktigt att du som ledare stöttar vid redigeringen så att alla filmer blir färdiga i tid och att grupperna enas om hur den färdiga filmen ska se ut.

I filmens början är det bra att ha med filmens titel. På slutet presenteras namnen på alla som gjort filmen. Tänk på att det kan finnas barn vars namn inte får synas.

När filmerna är färdiga är det roligt om samtliga filmer som producerats under workshopen visas för hela gruppen. Kanske en minipremiär på storskärm med lite popcorn på sin plats!

Andra sätt att jobba med film

Det finns en uppsjö av olika sätt att göra film på. Leta gärna på nätet efter idéer och hitta ett arbetssätt som passar er. Det kan till exempel vara:

- Bildsätt muntligt berättande. Skriv fritt i tre minuter och bildsätt texten.
- Jobba med leranimationer, LEGO-gubbar, plastdjur eller actionfigurer och gör stopmotion filmer.
- Klipp ut pappersfigurer som agerar bakom en låda klädd med bakplåtspapper och gör en skuggteater.
- Filma mot en green screen för att placera filmen i en miljö som inte finns nära eller av andra skäl inte är tillgänglig.
- Bildsätt dikter som ni läser upp.
- Utforska en sak i närbild och filma i en minut utan avbrott.

Lycka till!

Polarbibblo
WWW.POLARBIBBLO.SE

**Swedish
Film Institute**

**National Library
of Sweden**